

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно-научног вијећа Филолошког факултета у Бањој Луци број 09/3.2078-13/16, која је донесена на сједници одржаној 13. 9. 2016. године, именована је Комисија за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске тезе под насловом „Књижевни прилози у Српско-далматинском магазину (1836–1873)“. Комисију чине:

1. др Душан Иванић, професор емеритус, ужа научна област Наука о књижевности, Филолошки факултет Универзитета у Београду, члан.
2. др Младенко Саџак, редовни професор, Специфичне књижевности – српска књижевност, Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци, члан.
3. др Душко Певуља, ванредни професор, Специфичне књижевности – српска књижевност, Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци, ментор.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Биографија

Данијела Јелић рођена је 1980. године у Требињу, где је похађала основну школу и гимназију. Основни студиј, Одсек за српски језик и књижевност, завршила је на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци као студент генерације. За изузетан успех на основном студију, као један од десет најбољих студената Републике

Српске, награђена је од стране предсједника Републике. Магистарски рад је, након завршеног постдипломског студија, одбранила на Филолошком факултету у Бањој Луци. На приједлог матичног факултета била је ангажована, од 2005. до 2008, у звању лектора за српски језик, на Катедри за славистику Пловдивског универзитета „Пајсиј Хиландарски“ у Бугарској. Запослена је на Филолошком факултету у Бањој Луци у звању вишег асистента за предмете Српска књижевност од барока до класицизма, Српска књижевност предромантизма, Српска књижевност романтизма и Српска књижевност реализма. Ангажована је на пројекту „Проучавање и заштита нематеријалне културне баштине Републике Српске“, под руководством доц. др Јеленке Пандуревић. Потпредсједница је СПКД „Просвјета“ у Бањој Луци.

Библиографија

РАДОВИ

1. „Гавро Вучковић Крајишник – литераризација полемичког текста“, у: *Филолог*, часопис за језик, књижевност и културу, Бања Лука, год. VII, бр. 13, 2016, 287–306.

У овом научном раду сагледава се дио стваралачког корпуса Гавре Вучковића Крајишника, књижевноисторијски маргинализованог српског писца и културног дјелатника друге половине 19. вијека у БиХ. Овим прилогом указано је на једну занимљиву и надасве необичну литерарну појаву вриједну књижевноисторијског и књижевноумјетничког интересовања, нарочито у контексту српске књижевне традиције у Босни и Херцеговини средином 19. вијека.

2. „Здравице и друге усмене форме у поезији Ђорђа Сладоја“, у: Зборник радова Филолошког факултета Пловдивског универзитета „Пајсиј Хиландарски“ (у штампи).

У овом научном раду здравице прикупљене на терену упоређене су са одабраним корпусом у савременој српској књижевности, те су утврђени начини и облици којима се грађа преносила у књижевноумјетничке текстове. За ову прилику, издвојен је и анализиран пјеснички опус Ђорђа Сладоја, савременог српског пјесника,

на чијим пјесничким текстовима су показани могући начини уграђивања и трансформисања здравица и краћих усмених форми у књижевноумјетничке творевине.

3. „Теренска фолклористика и универзитетска настава. Записи народних здравица као примјер добре праксе“, у: *Наука и наставна пракса*, зборник радова VI међународног научног скупа Педагошког факултета у Бијељини (у штампи).

У овом научном раду показано је да методолошки добро осмишљен и стручно руковођен теренски рад са студентима на пољу фолклористике може да резултира како њиховим усавршавањем, тако и одређеним научним доприносима. Теренски рад омогућава стицање практичног искуства и развијање способности студената да самостално осмисле и спроведу теренско истраживање. Студентима се пружа могућност да стекну увид у основне методе теренског рада, изврше класификацију и анализу, те уоче законитости унутар фолклорног процеса. У раду се истиче да овај вид праксе омогућава студентима да лакше разумију концепт нематеријалне културе и очувања баштине, те да уоче њихову важност за национални идентитет.

ПРИКАЗИ

1. „Сарајево у три чина“ (Бранко Летић, *Сарајевске теме. Од 'цвета градова' до 'огњишта ратова'*, Ниш–Пале: Филозофски факултет Универзитета у Нишу – Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву), у: *Филолог*, VI 11, Бања Лука 2015, 307–313.
2. „Артефакти у служби истине“ (Ранко Поповић, *Трагедија без катарзе. Огледи о српској прози XX вијека*, Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци, 2014), у: „Прилози настави српског језика и књижевности“, III 1–2, Бања Лука 2015, 163–175.
3. „Бахтин у свјетлу нових тумачења“ (Светозар Поштић, *Бахтин и хришћанство*, Нови Сад: Академска књига, 2012), у: *Филолог*, VI 12, Бања Лука 2015, 301–304.

---

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

a) Значај истраживања;

Истраживање *Српско-далматинског магазина*, једне од најважнијих српских периодичних публикација у деветнаестом вијеку, представља вишеструко драгоцен принос како српској науци о књижевности тако и културној историји српскога народа. Периодика још увијек није довољно проучен сегмент наше укупне културне баштине, што овој докторској дисертацији даје додатну оправданост. Књижевни прилози *Српско-далматинског магазина* до сада нису били предмет прегледних и детаљних анализа. Образложењем теме најављено је свеобухватно, научно темељито засновано, испитивање утицаја ове публикације на токове српске књижевности 19. вијека.

б) Преглед истраживања;

Иако је *Српско-далматински магазин* био веома значајан за подручје у којем се појавио, као и за регије до којих је путем читалаца и претплатника допирао, он је ипак дugo остао на маргинама интересовања научне јавности. Прво његово темељније изучавање проистекло је из пера Јована Деретића: у књизи *Алманаси Вуковог доба* нарочита пажња, у односу на друге обрађене публикације, посвећена је управо *Српско-далматинском магазину*. У студији од око стотињак страница, поред прегледа рубрика, осврта на историјат гласила и на уређивачке концепције, Деретић дефинише и положај и значај *Магазина* у српској књижевности 19. вијека, истичући да је он „био главно средиште српског књижевног живота и књижевностврања изван централних књижевних покрајина, Војводине и Србије, на периферијском југозападном подручју простирања српства“. Од особитог значаја за Деретића је и чињеница да је *Магазин* „као једино књижевно гласило на широком подручју на коме су Срби живели измешани с другим народима и у сталној опасности од однарођавања [...] сву своју књижевну и научну делатност усмерио на буђење и развијање српске националне свести у Далмацији и другим крајевима са којих је окупљао књижевне посленике“. За

аутора Алманаха Вуковог доба Доситеј и Вук, те просвјећивање и народни језик сржна су мјеста у програмској оријентацији периодика, која одређују његов карактер и усмјерење. Деретићева студија поуздано је и корисно исходиште за даља и детаљнија истраживања, у којима она може бити драгоцен путоказ.

Убрзо након објављивања Деретићеве студије, у научној јавности појављује се још једна књига о *Магазину*, монографија Бранке Прпа Јовановић под називом *Србско-далматински магазин 1836–1848. Препородне идеје Срба у Далмацији*, у којој се анализирају процеси националне и културне интеграције Срба у Далмацији и улога *Српско-далматинског магазина* у њима. За Прпу Јовановић, „израстајући у специфичну културну институцију далматинских Срба, 'Магазин' је био од велике важности за динамизирање национално-интеграционих токова, јер ће се преко његових страница суставно одвијати процес културног комуницирања и друштвеног повезивања Срба у Далмацији“. „Анализа садржаја 'Србско-далматинског магазина' показује да су основне компоненте српске националне идеологије у Далмацији развијане на повијесном сјећању и искуству, на традиционалном етничком идентитету, на православној вјери и српском језику, али и на модерним европским идејама о напретку, природном праву и потреби социјалног успињања и народног просперитета“.

Поред поменутих студија *Магазином* су се детаљније, додуше једним његовим аспектом, позабавили Милорад Радевић и Миодраг Матицки у књизи *Народне песме у Српско-далматинском магазину*. У наведеној књизи аутори су пажњу усмјерили на разврставање и систематизацију народних пјесама објављиваних током готово четвородеценијског излажења годишњака, те на преглед њихових сакупљача и пјевача. У предговору књизи наглашава се да је *Магазин* „[...] био фолклористички годишњак вуковске оријентације који је подстицао прикупљање народних умотворина и објављивао народне песме, приповетке легенеде, пословице, загонетке, описе народних обичаја и друго“.

Осим наведених публикација, краће осврте на значај и карактер *Српско-далматинског магазина* дали су и Милош Окука и Ирена Арсић.

И поред поменутих студија и чланака *Магазин*, нарочито његове књижевне рубрике, није детаљно описан и систематизован, што упућује на чињеницу да је потребно, на темељу и исходиштима изнесених закључака, наставити започета истраживања.

Разматрајући проблем истраживања, кандидат мр Данијела Јелић користила је релевантну литературу уско везану за сам проблем истраживања, из које издвајамо:

1. Арсић, Ирена (2007), „Ђорђе Николајевић, уредник и најплоднији сарадник ‘Српско-далматинског магазина’, у: *Србско-далматински магазин*, свезак II, Сплит: СКД „Просвјета”, Загреб – Пододбор Сплит, 17–24.
  2. Арсић, Ирена (2015), „Ћирилица у Дубровнику 19. века“, у: *Philologia Mediana*, год. VII, бр. 7, Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 335–352.
  3. Деретић, Јован (1985), *Алманаси Вуковог доба*, Београд: Институт за књижевност и уметност.
  4. Окука, Милош (1987), „Вуков језик и ‘Србско-далматински магазин’ код босанскохерцеговачких Срба“, у: *Живот*, бр. 5, год. XXXVI, Сарајево, 606–614.
  5. Радевић, Милорад и Матицки, Миодраг (2009), *Народне песме у Српско-далматинском магазину*, Нови Сад – Београд: Матица српска – Институт за књижевност и уметност.
  6. Сједоглавић, Веселин (2007), „Др. Божидар (Теодор) Петрановић (1809–1874) Просветитељ ’од вјекова занемареног народа’“, у: *Србско-далматински магазин*, свезак II, Сплит: СКД „Просвјета“ Загreb – Пододбор Сплит, 7–15.
  7. Станић, Миле (2015), *Митрополит Ђорђе Николајевић и први пописи православних Срба (мркоњићградски и герзовачки проповедници)*, Београд: Свет књиге.
  8. Прпа Јовановић, Branka (1988), *Srbsko-dalmatinski magazin 1836–1848. Preporodne ideje Srba u Dalmaciji*, Split–Beograd: Književni krug – Institut za književnost i umetnost.
- в) Радна хипотеза са циљем истраживања;

Кандидаткиња полази од чињенице да књижевни прилози у *Српско-далматинском магазину*, као и периодик у цјелини, нису свеобухватно истражени у српској науци о књижевности, те да ће њиховим темељним и оригиналним изучавањем бити освијетљен један вишеструко значајан аспект у историји српске књижевности, а који се тиче улоге и значаја *Српско-далматинског магазина* у успостављању књижевних

прилика на подручју излажења гласила. Радна хипотеза је заснована на неопходности проучавања поменутог периодика, како би се, путем описа, систематизације и вредновања књижевних прилога, уочила књижевна кретања на једном разуђеном географском простору, који се налазио на ободима магистралних токова српске књижевности. Кандидаткиња темељи радну хипотезу на чињеници да су књижевни прилози у *Магазину* израз књижевних, културних, историјских, друштвених и политичких мијена, те да у потпуности одражавају како књижевно-историјске тако и национално-препородне прилике датог периода. Кандидаткиња, према мапираним назнакама планиране истраживачке процедуре, уочава и разумијева процесујаност књижевно-историјских кретања: неријетко је ријеч о књижевним прилозима који се схватају само као нужна претходница потоњим зрелим и вриједносно убједљивим књижевним остварењима. Рад би, између остalog, у коначном заокружењу требало да покаже колико су књижевни прилози у *Српско-далматинском магазину* били потврда стваралачких потенцијала оних који су у њему сарађивали, те колики је утицај ове публикације био на обликовање књижевне и културне свијести на једном широком и важном српском географском простору. Трагајући за поетичким ознакама књижевних прилога, кандидаткиња најављује контексуализацију *Српско-далматинског магазина* у односу на вишеструкост стилско-поетичких доминанти једног живог и динамичног књижевног раздобља (предромантизам, роматизам, класицизам и реализам).

г) Материјал и метод рада;

Истраживањем ће бити обухваћен цјелокупан корпус *Српско-далматинског магазина*, свих тридесет свезака, објављених за тридесет и осам година излажења публикације. Истовремено рад ће бити усмјерен и на детаљну критичку анализу досадашње рецепције овог гласила. Биће консултована и релевантна књижевно-теоријска и поетичка литература, која за предмет проучавања има часопис као специфични „књижевни жанр“. Замишљено истраживање подразумијева приступ у којем ће бити креативно комбиноване различите методе, саображене обиму и особеностима истраживачког предмета: књижевноисторијска и културноисторијска као најобухватније, а затим и компаративна, књижевнокритичка и естетичка. Из овако постављеног приступа обради задате теме видљива је нужност усаглашавања старијих и опробаних метода са савременим оријентацијама у науци о књижевности.

д) Научни допринос истраживања.

Докторска дисертација под насловом „Књижевни прилози у Српско-далматинском магазину (1836–1873)“ наговјештава заврши рад, који ће представљати вриједан допринос историји спрске књижевне периодике, те, према амбициозној замисли кандидаткиње, освијетлити шира кретања у оквирима геopoетички и геopolитички разуђене српске књижевности. Истраживање ће резултовати студијом која ће показати да су књижевни прилози (и књижевност као посебна врста умјетности), у временском раздобљу излажења магазина, снажан израз колико литерарне толико и укупне националне свијести. Важно је што се прецизно дефинисаном научном обрадом једне периодичне публикације не губи из вида освјетљавање непосредног временског контекста у коме је она излазила, али ни зрачење на укупне токове српске књижевности 19. вијека. Комплексном истраживачком и методолошком процедуром у раду ће, најзад, бити размотрен међуоднос часописа као најживљег чиниоца културног и књижевног живота, те регионални сегмент и укупни контекст српске књижевности назначеног раздобља.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

- а) Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;

Кандидаткиња мр Данијела Јелић показала је својим досадашњим радом способност и компетентност да приступи изради пријављене докторске дисертације. Библиографски попис до сада објављених радова потврђује њену научну и стручну спремност за истраживачки подухват који подразумијева ова докторска дисертација. У досадашњем раду кандидаткиња је посебан интерес исказала за књижевну периодику, и то посебно ону из српске књижевности 19. вијека. Њена два рада из подручја фолклористике квалификују је за истраживање књижевне периодике, чији је фолклористика, нарочито у 19. вијеку, неизоставни саставни дио.

- б) Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се

могу очекивати;

Будући да је ријеч о значајној периодичној публикацији, чији књижевни прилози нису били предмет посебних испитивања, предложена дисертација је потребна и научно оправдана. Како су књижевни часописи били важни чиниоци књижевног живота у читавом деветнаестом вијеку, овај ће рад на посредан начин употпунисти досадашња сазнања о српској књижевности на једном значајном простору и у једном од њених преломних периода. У раду ће бити истражено оно на коме се посебно истрајава у књижевно-историјском приступу (поетичке мијене, процесуалност књижевних кретања, значај заборављних и маргинализованих чинилаца књижевног и културног живота).

в) Мишљење о предложеној методи истраживања;

Приступ који је кандидаткиња предложила у пријави докторске дисертације релевантан је зато што обједињује више научних метода: књижевно-историјску и културно-историјску, као најобухватније, а затим компаративну, књижевно-критичку и естетичку. Констатујемо да је предложени приступ у потребној сагласности с комплексним предметом и задатим циљевима истраживања. Рад ће бити реализован комбиновањем више опробаних старијих и новијих научних метода са ображених одабраној теми докторске дисертације. Неопходно је нагласити да ниједна од наведених метода неће бити априорно привилегована, већ у истраживањима примијењена када то буде најфункционалније.

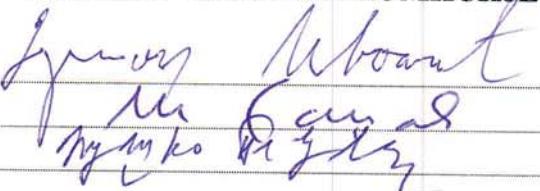
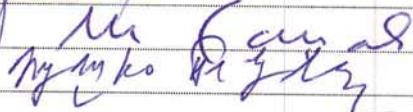
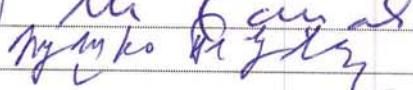
г) Уколико комисија сматра да кандидат не посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да неке претпоставке кандидата у вези пријављене дисертације нису тачне или је предложен метод рада неадекватан, исти треба детаљно образложити.

д) Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не).

У складу са до сада наведеним чињеницима констатујемо да је кандидаткиња мр Данијела Јелић научно и стручно квалификувана за израду докторске дисертације под називом „Књижевни прилози у Српско-далматинском магазину (1836–1873)“. Убједљиво је предочена научна оправданост предложене теме. Конкретно су наведене хипотезе, теоријска заснованост, методологија и циљеви истраживања. Због свега

претходно наглашеног констатујемо да су тема и кандидат подобни, те препоручујемо Наставно-научном вијећу Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци да одобри mr Данијели Јелић израду докторске дисертације под називом „Књижевни прилози у Српско-далматинском магазину (1836–1873)“.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.
2.
3.
4. _____
5. _____
6. _____

ИЗДВОЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.